

opusdei.org

Amoris laetitia: doktrīnas vadlīnijas attiecībā uz pastorālo izšķiršanu

Anhels Rodrigess Luņo. Svēta
Krusta Pontifikāla Universitāte.

27.10.2016

Apustuliskais pamudinājums
„Amoris laetitia” piedāvā
pamatnostādnes, kas sniedz jaunu un
ļoti nepieciešamu impulsu, lai veltītu
pastorālo uzmanību ģimenēm visos
tās aspektos. Astotajā nodaļā ir
atsauces uz delikātām situācijām,

kurās ir vieglāk redzams cilvēka vājums.

Pāvesta Franciska piedāvāto ceļu var raksturot ar vārdiem, kas veido nodaļas nosaukumu: "pavadīt, atšķirt un integrēt vājumu." Mēs esam aicināti izvairīties no pārsteidzīgiem noraidošiem spriedumiem un tādas attieksmes, kas izraisa izstumšanu un izslēgšanu, un, no otras puses, – uzņemties atšķirt dažādas situācijas, veikt patiesu dialogu, kas būtu papildīts ar žēlsirdību pret iesaistītajām personām. "Tas, ko mēs sakām, ir pavadības un izšķiršanas process, kas palīdz ticīgajiem nonākt pie izpratnes par savu stāvokli Dieva priekšā. Saruna ar priesteri, iekšējais forums, veicina pareizā sprieduma veidošanos par to, kas ir traucēklis cilvēka pilnīgākai līdzdalībai Baznīcas dzīvē; tas rada arī izpratni par to, kas jādara, lai šī līdzdalība pieaugtu. Ņemot vērā to, ka tiesību aktā (sal. Familiaris consortio, 34)

nav pieminēts šādu situāciju risināšanas procesa pakāpeniskuma princips, tas tomēr nav atdalāms no Evaņģēlija prasībām pēc patiesības un mīlestības, kā to ierosina Baznīca". Der atcerēties dažus punktus, kas jāņem vērā, lai šis izšķiršanas process būtu saskaņā ar Baznīcas mācību², kuru Svētais Tēvs ievēro un kuru viņš nekādā veidā negrasās mainīt.

Attiecībā uz Izlīguma sakramentu un Euharistiju Baznīca vienmēr un visur ir mācījusi tā, ka "ikvienam, kas apzinās smagu grēku, ir pienākums grēksūdzē saņemt Izlīguma Sakramentu pirms došanās pie Komūnijas."³ Izlīguma Sakramenta pamatstruktūru "veido divi vienlīdz būtiski elementi: no vienas puses, cilvēka rīcība, kurš Svētā Gara vadīts, atgriežas, proti, caur nožēlu, grēksūdzi un gandarīšanu; no otras puses, Dieva darbs ar Baznīcas starpniecību."⁴ Ja grēku nožēla ir

nepilnīga, proti, ja tajā trūkst grēku apzināšanās un apņēmības no tiem izvairīties, mainot savu turpmāko dzīvi, – tad grēki nevar tikt piedoti un, pat ja piedošana (absolūcija) tiktu sniegta, tā nebūtu spēkā⁵.

Izšķiršanas procesa izpratnei jābūt saskaņā ar katoliskās Baznīcas doktrīnu par laulības nešķiramību, kuras vērtību un nozīmi pāvests Francisks šobrīd stingri uzsver. Ideja par to, ka seksuālās attiecības otrajā civillaulībā nav grēcīgas, varētu novest pie šādu attiecību pielīdzināšanas patiesai laulībai. Tas nonāktu tiešā pretrunā ar mācību par laulības nešķiramību, saskaņā ar kuru laulība, kura reiz ir likumīgi noslēgta, nevar tikt šķirta, pat ar Romas Pāvesta lēmumu⁶. Tādēļ, ja reiz tiek atzīts, ka otrā civillaulība nav īsta laulība, jo patiesā laulība ir un paliek tikai pirmā, tad jāatzīst arī tas, ka pretējais dzīvesveids un civilstāvoklis "objektīvi ir pretrunā

ar savienību mīlestībā starp Kristu un Baznīcu, kas tiek apliecināta un realizējas Euharistijā."⁷ Ja, turklāt, dzīve otrajā savienībā būtu uzskatāma par morāli pieņemamu, tā noliegtu kristīgās morāles pamatprincipu, saskaņā ar kuru seksuālas attiecības ir pieļaujamas tikai likumīgās laulības ietvaros. Šī iemesla dēļ, Ticības Doktrīnas Kongregācijas 1994. gada 14.septembra vēstulē ir teikts, ka "ticīgie, kas dzīvo kopā kā vīrs un sieva ar personām, kas nav viņu likumīgie laulātie, nevar saņemt Svēto Komūniju. Ja viņi tomēr uzskata to sev par iespējamu, tad priesteriem ir nopietns pienākums, apzinoties lietas nopietnību, šo personu garīgā labuma un Baznīcas kopējā labuma dēļ, brīdināt viņus, ka tāda atļaušanās ir klajā pretrunā ar Baznīcas mācību."⁸

Pāvests Francisks ir mums pamatoti atgādinājis, ka noteiktā rīcība

objektīvi var būt dziļi amorāla, kaut gan subjektīvi – no mērķa viedokļa, var tāda nebūt, vai vismaz ne pilnībā; tāpēc Baznīca vienmēr ir ņēmusi vērā nezināšanu, bailes vai citus vainu mīkstinošus apstākļus. Raugoties uz šo iespēju no tāda skatupunkta, ne vienmēr var apgalvot, ka tie, kuri dzīvo nenoregulētās attiecībās, tiešām atrodas nāvīga grēka stāvoklī⁹. Jautājums ir delikāts un grūts, jo vienmēr ir bijis atzīts, ka "de internis neque Ecclesia iudicat" – pat Baznīca ne vienmēr var spriest par intīmākajiem cilvēka sirdsapziņas jautājumiem. Sakarā ar to, Likumdošanas aktu Pontifikālās Padomes Deklarācija par pāvesta Franciska citēto 915.kanonu¹⁰, saskaņā ar kuru aizliegums saņemt Euharistiju attiecas arī uz ticīgajiem, kas ir šķīrušies un apprecējušies otrreiz, uzliek par pienākumu izskaidrot, kas ir domāts ar smagu grēku šī kanona izpratnē.

Deklarācijas teksts saka: Frāze ‘un citi, kas stūrgalvīgi turpina atrasties smaga grēka stāvoklī’ ir skaidra, un ir jāsaprot tā, lai nekaitētu tā jēgas izpratnei un lai netraucētu šīs normas pielietojumam. Te ir trīs obligātie nosacījumi: a) smaga grēka (objektīvā izpratnē) eksistence, par ko priesteris, kas sniedz Komūniju, nevar spriest pēc savas subjektīvās izpratnes; b) stūrgalvīgā noturība, kas nozīmē, ka ilgāku laiku objektīvi pastāv grēcīgais stāvoklis, kuru indivīds nevēlas izbeigt, un kas neprasa citus nosacījumus (spītīga ignorance, iepriekšējie brīdinājumi, utt.), lai pārliecinātos par situācijas nopietnību Baznīcā; c) situācija, kad smags grēks tiek manifestēts cilvēka uzvedībā.”¹

Šajā pašā Deklarācijā ir paskaidrots, ka tie ticīgie, kas ir šķīrušies un vēlreiz precējušies, nebūtu uzskatāmi par dzīvojošiem tādā nopietnā ierastā grēkā, kuru nebūtu

iespējams gandarīt, ja vien tam būtu tādi nopietni apsvērumi, kā apņēmība atturēties no laulātajiem raksturīgām darbībām, vienlaikus izvairoties no jebkādiem skandāliem un pārratumiem, ņemot vērā viņu attiecību intimitāti². Bez tam tādu ticīgo ļaužu pastorālā aprūpē jāņem vērā apstākļi, ka otrajā savienībā dzīvojošajiem ir ļoti grūti panākt subjektīvo morālo skaidrību par žēlastības stāvokli, jo to var apzināties tikai interpretējot objektīvās pazīmes, kuras ir zināmas viņu pašu un biktstēva sirdsapziņai. Turklāt, jāizšķir patieso subjektīvo morālo skaidrību un sirdsapziņas kļūdu, ko biktstēvam ir pienākums koriģēt, kā jau iepriekš minēts, jo, sniedzot Izlīgšanas Sakramentu, biktstēvs ir ne tikai tēvs un ārsts, bet arī skolotājs un tiesnesis – tie visi ir uzdevumi, kas jāveic ar vislielāko žēlsirdību un smalkjūtību, meklējot, pirmkārt, garīgo labumu tam cilvēkam, kas nāk uz grēksūdzi.

Minētie doktrīnas aspekti, kas pieder gadsimtus vecajai Baznīcas mācībai un daudzi no tiem - parastajam un universālajam maģistērijam, nedrīkst atturēt priesterus darīt visu iespējami labāko, lai veiktu izšķiršanas darbu iejūtīgā dialogā, cēlsirdīgi un gara atvērtībā. Kā teica pāvests Francisks, "jāuzmanās no pārpratumiem, piemēram, tāda uzskata, ka jebkurš priesteris var ātri piešķirt "izņēumus", vai situācijām, kad daži cilvēki var iegūt sakramenta privilēģijas apmaiņā pret zināmu pakalpojumu. Atbildīgs un taktisks cilvēks nevar iedomāties, ka viņš vai viņa pretnostatīs savas vēlmes Baznīcas kopējam labumam; kad šāds cilvēks tiekas ar priesteri, kurš spēj atzīt lietas nopietnību, tad arī nav riska, ka īpaša iedziļināšanās un situācijas izšķiršana radīs iespaidu par dubulto standartu piemērošanu Baznīcā."³ Gluži pretēji, apzinoties ļoti dažādos īpašos apstākļus, pat ļoti sarežģītās situācijās, iepriekš minētie

morāles principi palīdzēs izvēlēties veidus, kas palīdzēs cilvēkiem pārveidot savu dzīvi, panākot lielāku integrāciju Baznīcā un, ja tas būs iespējams, Gandarīšanas un Euharistijas sakramentu saņemšanu.

¹ Pāvests Francisks, Pēcsinodes apustuliskais pamudinājums “Amoris laetitia”, 19-III-2016, 300. Citāts no 2015.gada Bīskapu Sinodes noslēguma dokumenta 86.punkta.

² Svētais Tēvs to izvērstā veidā paskaidro savā apustuliskajā pamudinājumā „Amoris laetitia”, 300.

³ Katoliskās Baznīcas Katehisms, 1385.

⁴ Turpat, 1448.

⁵ Sal. turpat, 1451-1453; Tridentas koncils, XIV sesija, Doktrīna *de*

sacramento paenitentia, 4. nod.
(DS1676-1678).

⁶ Sv. Jānis Pāvils II savā 2000.g. 21.janvāra uzrunā apustuliskajam Tribunālam *Roman Rota* paziņoja, ka šī doktrīna ir viennozīmīgi jāievēro.

⁷ Sv. Jānis Pāvils II, apustuliskais pamudinājums “*Familiaris consortio*” (1981.g. 22. novembrī), 34: AAS 74 (1982), 84.

⁸ Ticības doktrīnas kongregācija, Vēstule Katoļu Baznīcas bīskapiem par Sv. Komūnijas saņemšanu šķirto un otrā civillaulībā esošo ticīgo vidū, 1994g. 14.septembrī, 6.

⁹ Sal. Pāvests Francisks, “*Amoris laetitia*”, 301.

¹⁰ Sal. turpat, 302.

¹¹ Pontifikālā Likumdošanas tekstu padome, Deklarācija par Sv. Komūnijas saņemšanu šķirto un otrā

civillaulībā esošo ticīgo vidū (2000.g. 24.jūnijā), 2.

¹² Turpat. Nav lieki ņemt vērā, ka neviens nevar pieprasīt, lai tie, kas dzīvo otrajā civillaulībā garantētu, ka viņi nepraktizē laulībām raksturīgas attiecības. Ir pietiekami, lai tie patiesi ievērotu savu stingro lēmumu atturēties. Reizēm var gadīties, ka tikai viens no laulātajiem pieņem šādu lēmumu. Šajā gadījumā atkarībā no apstākļiem un personas vecuma, ar to varētu pietikt, lai atļautu sakramentu saņemšanu, tajā pašā laikā cenšoties izvairīties no skandāla.

¹³ Pāvests Francisks, “Amoris laetitia”, 300.

vadlinijas-attieciba-uz-pastoralo-
izskirsanu/ (2.04.2026)